

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1943 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om krigsansvarighet för liv- och invaliditetsförsäkring.

Genom en den 9 april 1943 dagtecknad proposition, nr 202, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om krigsansvarighet för liv- och invaliditetsförsäkring.

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Denna lag äger tillämpning å försäkringsavtal, varigenom inländskt försäkringsbolag å svensk medborgare eller å utlänning med hemvist här i riket meddelat

1. livförsäkring (kapital- eller livränteförsäkring) för dödsfall eller
2. invaliditetsförsäkring, där denna avser premiefrielse för livförsäkring eller förenats med livränteförsäkring för livsfall på sådant sätt att invaliditetsförsäkringen upphör, om livränteförsäkringen upphör, eller där bolagets rörelse i huvudsak omfattar livränteförsäkring.

Å livförsäkring för livsfall i förening med invaliditetsförsäkring är lagen tillämplig efter ty därom stadgas i 17 §. Lagen har ej avseende å återförsäkring eller å försäkring hos anstalt, som utom återförsäkring endast meddelar kollektiv försäkring eller som avses i 264 § lagen om försäkringsrörelse.

Vad här stadgats om lagens tillämpning å försäkring hos inländskt försäkringsbolag gäller ock i fråga om försäkring, som meddelats av utländsk försäkringsanstalt med verksamhet här i riket, där ej Konungen annorlunda förordnar.

2 §.

I denna lag förstås med *risksumma*, vid kapitalförsäkring för dödsfall å en persons liv skillnaden mellan försäkringssumman och återköpsvärdet samt vid annan försäkring ett med hänsyn till försäkringsformen bestämt motsvarande belopp,

krigstillstånd krig, vari Sverige befinner sig, eller annat förhållande, som av Konungen med avseende å lagens tillämplighet jämsättes med sådant krig,

krigsansvarighet försäkringsgivares ansvarighet för sådant dödsfall eller fall av invaliditet, som inträffar under krigstillstånd eller, där det föranletts av krigshandling under tid då krigstillstånd varit rådande, inom ett år efter krigstillståndets upphörande, samt

krigspremie sådan tilläggspremie, som betingas av krigsansvarighet.

Krigsansvarighet och bestridande av kostnaden för sådan ansvarighet.

3 §.

Krigsansvarighet åvilar försäkringsgivaren intill ett belopp av, förutom återköpsvärdet, tvåhundrausen kronor av risksumman för dödsfall och samma belopp av risksumman för invaliditet (*krigsskyddad risksumma*). Hava å samma person flera livförsäkringar eller flera invaliditetsförsäkringar meddelats av en eller flera försäkringsgivare, skall, där ej Konungen annorlunda förordnar, vad nu sagts gälla den sammanlagda risksumman för dödsfall eller för invaliditet samt tidigare meddelad försäkring åtnjuta krigsskydd framför senare meddelad.

Förbehåll som strider mot första stycket eller som eljest innebär, att någon med krigstillstånd sammanhängande omständighet skulle för försäkringsgivaren medföra frihet, helt eller delvis, från ansvarighet av den omfattning, som i första stycket sägs, må ej av försäkringsgivaren åberopas; dock att Konungen äger medgiva, att sådant förbehåll må åberopas beträffande försäkring, som meddelats efter krigstillståndets inträdande eller inom tre månader dessförinnan.

4 §.

Vid dödsfall eller fall av invaliditet, för vilket krigsansvarighet åvilar försäkringsgivaren, skall denne, där ej Konungen annorlunda förordnar, i vanlig ordning utgiva ett belopp motsvarande återköpsvärdet, ökat med hälften av risksumman dock högst med femtiotusen kronor. Hava å samma person flera livförsäkringar eller flera invaliditetsförsäkringar meddelats av en eller flera försäkringsgivare, skall vad nu sagts gälla sammanlagda risksumman för dödsfall eller för invaliditet; och skall vad av sammanlagda risksumman utgives fördelas på försäkringarna i förhållande till deras krigsskyddade risksummor.

Återstoden av krigsskyddad risksumma må ej utgivas förrän krigspremie fastställts enligt 12 § första stycket eller befunnits icke behöva uttagas; och

må, om så erfordras, betalningen uppskjutas ytterligare högst ett år. Å ogulden del skall, från det avgörande om krigspremien träffats, gäldas ränta efter räntefot, som Konungen bestämmer.

5 §.

Om de sammanlagda krigsskyddade risksummorna för inträffade försäkringsfall, för vilka krigsansvarighet med avseende å visst krigstillstånd åvilar försäkringsgivaren, överstiga summan av de å tiden för krigstillståndet belöpande riskpremierna för samtliga av försäkringsgivaren meddelade försäkringars krigsskyddade risksummor, må skillnaden (*överkostnaden*) till hälften täckas genom uttagande av krigspremie för envar försäkrad, medan återstoden skall täckas genom tillskott från försäkringsgivaren, allt i den mån ej annat föranledes av vad i 6—9 §§ stadgas.

6 §.

Krigspremie må icke överstiga en tjugondel av den högsta krigsskyddade risksumma, som under krigstillståndet gällt för den försäkrade.

7 §.

Inländsk försäkringsgivare vare ej pliktig att till överkostnadens täckande tillskjuta större belopp än som, utan att tryggheten för gällande försäkringsavtal äventyras eller enskilda försäkringstagares rätt förnäras, kan tagas i anspråk dels genom anlåtande av såväl tillgängligt som för tio år enligt av Konungen meddelade bestämmelser förutberäknat överskott å försäkringsgivarens rörelse dels ock genom nedsättning av utjämningsreserv, vinstfonder, säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv. I överskotts- och fondmedlen inräknas icke vad som belöper å försäkring eller försäkringsdel, vars risksumma icke är krigsskyddad.

Vad här stadgats om inländsk försäkringsgivares tillskottsplikt skall äga motsvarande tillämpning å utländsk försäkringsgivare enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Konungen.

8 §.

Där sammanlagda beloppet av de krigspremier, som enligt 6 § må uttagas, ej förslår till täckande av halva överkostnaden, skall återstoden täckas genom att, med iakttagande av begränsningarna i 7 §, försäkringsgivarens tillskott höjes. På motsvarande sätt må, om det belopp, varmed försäkringsgivaren är pliktig att bidra, icke förslår till täckande av halva överkostnaden, återstoden täckas genom att, med iakttagande av begränsningen i 6 §, krigspremierna höjas.

9 §.

Kan hela överkostnaden icke täckas i den ordning, som i 8 § sägs, må bristen utjämnas genom att de belopp, som innehållits enligt 4 §, nedsättas i förhållande till försäkringarnas krigsskyddade risksummor.

10 §.

Konungen äger förordna, att vid bestämmande och täckning av överkostnad olika försäkringsbestånd skola särskiljas. Sådant förordnande må ock meddelas med avseende allenast å tillämpning av 9 §.

11 §.

Skall enligt 10 § överkostnad bestämmas särskilt för olika försäkringsbestånd, må likväl utjämning av kostnaden för krigsansvarigheten ske mellan bestånden eller några av dem. Utjämning må ock ske mellan försäkringsbestånd hos olika försäkringsgivare, vilka därom träffat avtal.

Krigspremies fastställande och uttagande.

12 §.

Krigspremie fastställs så snart lämpligen kan ske efter det krigstillståndet upphört och senast inom två år därefter. Krigspremie bestämmas, med tillämpning av det förenklade beräkningssätt Konungen må medgiva, så att det belopp, som för visst försäkringsbestånd skall täckas genom krigspremier, fördelas å försäkringarna inom beståndet i förhållande till den högsta krigsskyddade risksumma, som för varje försäkrad gällt under krigstillståndet.

Om försäkring helt eller delvis upphör av annan orsak än sådant försäkringsfall, för vilket krigsansvarighet åvilar försäkringsgivaren, må utan hinder av vad i första stycket sägs krigspremien fastställas vid försäkringens upphörande och beräknas enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Konungen. Beträffande försäkring, som upphör till viss del, skall fastställandet avse allenast denna del, där ej annorlunda förordnas.

13 §.

Krigspremie skall erläggas å tid som Konungen bestämmer; dock att under ett år icke må fordras betalning vilken överstiger, vid kapitalförsäkring för dödsfall å en persons liv en hundradel av försäkringssumma, som omfattas av krigsansvarigheten, och vid annan försäkring ett med hänsyn till försäkringsformen bestämt motsvarande belopp.

I avräkning å blivande krigspremie må, från det krigstillståndet inträtt, provisorisk krigspremie uttagas. Vad i första stycket stadgas om bestämmande av tid för krigspremies erläggande och om den högsta årliga betalning, som må fordras, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om provisorisk krigspremie.

Utän hinder av vad i första stycket stadgas äger försäkringsgivaren vid utbetalning på grund av försäkringen eller vid försäkringens nedsättning av annan anledning än i 14 § första stycket sägs tillgodogöra sig fastställd krigspremie.

14 §.

Erlägges icke krigspremiebelopp inom en månad från förfallodagen, må enligt de närmare bestämmelser Konungen meddelar försäkringsgivarens förpliktelser nedsättas under förutsättning,

1. att minst en månad förflutit från det försäkringsgivaren till försäkringstagaren avsänt meddelande om premiens belopp och förfallodag samt om påföljden av underlåten betalning, dock att meddelande, som avsänts tidigare än en månad före förfallodagen, ej må åberopas, samt

2. att försäkringsgivaren till försäkringstagaren avlåtit meddelande, att han på grund av dröjsmålet gör rätten till nedsättning gällande, med under rättelse tillika om villkoren för försäkringstagarens återinträde i sina rättigheter enligt avtalet.

Försäkringsgivarens förpliktelser må anses nedsatta från dagen för det sisträmnda meddelandets avlåtande.

15 §.

Oguldet krigspremiebelopp, som försäkringsgivaren icke kan tillgodogöra sig vid utbetalning på grund av försäkringen eller genom försäkringens nedsättning, må ej uttagas.

Särskilda bestämmelser.

16 §.

Konungen eller, där fråga är om försäkring som meddelats av utländsk anstalt, försäkringsinspektionen äger utöver vad ovan sägs medgiva avvikelser från vad i 3—15 §§ stadgas beträffande

1. livförsäkring, som meddelats av anstalt vars rörelse i huvudsak omfattar livränteförsäkring,

2. korttidsförsäkring, försäkring med naturlig premie eller försäkring med lägre premie under vissa år, vilka vid krigstillstånd inträdande ännu ej gått till ända,

3. annan livförsäkring, vilken vid krigstillstånd inträdande icke varit i kraft fem år, och

4. invaliditetsförsäkring.

17 §.

Har livförsäkring för dödsfall eller för livsfall meddelats i förening med invaliditetsförsäkring, äger Konungen föreskriva, att försäkringarna vid bestämmande av försäkringsgivarens tillskott till täckande av överkostnad samt vid nedsättning enligt 9 eller 14 § skola betraktas såsom en enda försäkring.

Har invaliditetsförsäkringen meddelats av annan försäkringsgivare än den, hos vilken livförsäkringen tagits, må genom avtal mellan försäkringsgivarna, vilket godkännes av försäkringsinspektionen, bestämmas att vad i första stycket är stadgat skall gälla i fråga om försäkringarna.

18 §.

Då försäkringsgivare har att lämna tillskott till täckande av överkostnad, skola, där ej Konungen annorlunda förordnar, överskottsmedel tagas i anspråk före fondmedel samt fondmedlen frigöras i den ordning, som gäller för täckande av förlust.

19 §.

Konungen äger medgiva, att försäkringsfonden må till belopp, motsvarande försäkringsgivarens tillskott eller, innan tillskottet fastställts, vad försäkringsgivaren beräknas skola tillskjuta på grund av krigsansvarigheten, redovisas jämväl i tillgångar av annan art än i 215 § lagen om försäkringsrörelse sägs.

Sådant förutberäknat överskott, som avses i 7 §, må i försäkringsgivarens balansräkning uppföras såsom tillgång.

20 §.

Under krigstillstånd och till dess krigspremier fastställts enligt 12 § första stycket eller befunnits icke behöva uttagas må, om ej Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar, beslut icke fattas om utdelning av vinst eller ränta, härrörande från livförsäkringsrörelse.

Varder utdelning beslutad och verkställd i strid med vad i första stycket stadgas, vare de, som uppburit sådan utdelning, skyldiga att återbära den; och skola de, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en ansvara för brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

21 §.

För tillämpning av vad i denna lag stadgas skola grunder upprättas.

Vad i lagen om försäkringsrörelse stadgas om grunder skall i tillämpliga delar gälla inländskt bolags grunder enligt denna lag.

I fråga om utländsk anstalt skall fastställelse å grunderna sökas hos försäkringsinspektionen. Inspektionen prövar grundernas överensstämmelse med denna lag samt om och i vad mån särskilda bestämmelser därutöver må erfordras, bland annat rörande skyldighet för anstalten att här i riket nedsätta tillgångar till säkerhet för fullgörandet av anstaltens förbindelser enligt grunderna. Å beslut om ändring av fastställda grunder skall ock sökas inspektionens fastställelse. Då fastställelse å grunder eller å ändring i grunderna meddelats, skall inspektionen låta i allmänna tidningarna införa tillkännagivande därom.

22 §.

Sker i fråga om inländskt bolag avvikelse från denna lag eller från vad Konungen med stöd av lagen förordnat, skall vad i 113, 208 och 228 §§ lagen om försäkringsrörelse stadgas beträffande avvikelse, som där sägs, äga motsvarande tillämpning.

Vad i 10 § lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket stadgas i fråga om där angiven avvikelse skall beträffande utländsk anstalt gälla jämväl avvikelse från denna lag eller från däri avsedda grunder.

23 §.

Styrelseledamot eller likvidator, som låter verkställa utdelning i strid med bestämmelsen i 20 § första stycket, straffes på sätt i 258 § lagen om försäkringsrörelse sägs.

Böter, som ådömas enligt denna paragraf, tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I fråga om försäkring, som meddelats före den 1 juli 1941, vare försäkringsgivaren, såvitt angår risksumma som ej åtnjuter krigsskydd enligt 3 §, ansvarig i överensstämmelse med avtalet; dock att Konungen äger förordna om uppskov med utbetalningen.

Genom denna lag upphäves lagen den 4 oktober 1940 (nr 851) med vissa bestämmelser om livförsäkring m. m. vid krig; dock att vad i 11 § andra stycket nämnda lag stadgas alltjämt skall äga tillämpning.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke kommer att lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Inledning.

Med skrivelse den 28 januari 1942 har Svenska livförsäkringsbolags förening till Kungl. Maj:t överlämnat ett förslag till lag om krigsansvarighet för liv- och invaliditetsförsäkring, avsedd att ersätta lagen den 4 oktober 1940 med vissa bestämmelser om livförsäkring m. m. vid krig (SFS 1940:851). I skrivelsen upplyses att förslaget på föreningens uppdrag utarbetats av särskilda kommitterade samt att i ärendets behandling deltagit, förutom föreningens medlemmar, representanter för Livförsäkringsanstalten Folket och Svenska Personal-Pensionskassan, ömsesidig försäkringsförening (SPP).

Försäkringsinspektionen har efter remiss avgivit yttrande över förslaget. Från Svenska livförsäkringsbolags förening, som beretts tillfälle att yttra sig över vad inspektionen anfört, har därefter inkommit ytterligare en skrivelse i ärendet.

Frågan har därefter underkastats beredning inom handelsdepartementet.

Bakgrunden till kommitterades förslag.

Om de förhållanden, som föranlett utarbetandet av det föreliggande förslaget, hava förenämnda kommitterade anfört:

Genom stormaktskrigets utbrott hösten 1939 aktualiserades kravet på en utbyggnad av försäkringsavtalen i syfte att giva försäkringstagarna skydd i större omfattning än som följde av dittills tillämpade försäkringsvillkor. Därvid valdes två vägar, en för nytillkommande försäkringar och en för redan tecknade försäkringsavtal.

För nytillkommande försäkringar fastställde Kungl. Maj:t den 29 september 1939 grunder, som därefter tillämpats till och med den 30 juni 1941; se bilaga 2 i 1939 års livförsäkringskommittés betänkande SOU 1940:7. Under samma tid tillämpades de krigsvillkor, vilka återfinnas som bilaga 3 i samma betänkande.

Beträffande redan gällande försäkringar genomfördes en reglering i lagstiftningsväg genom lagen den 4 oktober 1940, sedermera ändrad genom lag den 9 april 1941 (nr 195). Denna lagstiftning innebar i flera hänseenden tvingande ändringar i fråga om »äldre försäkringar», varmed förstods sådana liv- eller invaliditetsförsäkringar, som meddelats före lagens ikraftträdande eller inom tre månader efter det lagen trätt i kraft, dock ej livförsäkring enligt 1939 års villkor. 1940 års lag trädde i kraft den 5 oktober 1940.

Vissa bestämmelser i lagen ha avseende även å försäkringar, som tecknats efter lagens ikraftträdande, men hela den väsentliga delen, som innehåller en närmare reglering av försäkringsgivarens ansvarighet och tillskottsplikt samt av krigspremien, avser allenast äldre försäkringar. Beträffande försäkringsavtal, ingångna senare än tre månader från lagens ikraftträdande, innehåller emellertid 15 §, att försäkringsavtalen ej utan Konungens eller, beträffande utländsk anstalt, försäkringsinspektionens medgivande må innehålla förbehåll för krigstillstånd av sådan innebörd, att försäkringsgivaren helt eller delvis fritager sig från ansvarighet. Då arbetet med utformandet av villkor och bestämmelser för försäkringar, som komme att meddelas senare än tre månader efter lagens ikraftträdande, icke kunde slutföras före den 5 januari 1941, medgav Kungl. Maj:t den 3 januari 1941, att livförsäkringsavtal, som avslutades efter den 4 januari men före den 1 juli 1941, finge innehålla de förbehåll för krigstillstånd, som sedan den 1 oktober 1939 enligt försäkringsvillkoren tillämpats i anslutning till de den 29 september 1939 stadfästa grunderna. På grund härav kunde som nämnts försäkringar intill den 1 juli 1941 tecknas enligt 1939 års villkor.

Genom beslut den 20 juni 1941 har Kungl. Maj:t i ett sammanhang fastställt grunder och särskilda föreskrifter för tillämpning av 1940 års lagstiftning dels för livförsäkringar, som meddelats före den 1 oktober 1939 (äldre försäkringar), dels för livförsäkringar enligt 1939 års villkor, dels ock för livförsäkringar, som meddelats efter den 30 juni 1941 (försäkringar enligt 1941 års villkor).

Vad nu sagts har närmast gällt kapital- och livränteförsäkringar för dödsfall (livförsäkringar). I fråga om invaliditetsförsäkringar äro förhållandena delvis annorlunda, i det att man endast har att räkna med två grupper, nämligen försäkringar tecknade före den 5 januari 1941 och försäkringar tecknade under tiden från och med denna dag.

Kommitterade framhålla, att det till följd av de olika vägar, på vilka frågan om krigsskydd fått sin lösning för äldre och nytillkommande försäkringar, för närvarande råder ett mycket komplicerat system. Särskilt olikheterna mellan de tre grupperna av livförsäkringar äro mycket betydande. Bland skiljaktigheterna framhålla kommitterade, att begreppet krigsdödsfall är olika bestämt i försäkringar enligt 1939 års villkor och i övriga försäkringar, att högsta krigsskyddet enligt 1939 års villkor är 50,000 kronors försäkringssumma och i fråga om övriga försäkringar 200,000 kronors risksumma utöver återköpsvärdet, att försäkringsgivarens tillskottsplikt är olika för olika försäkringsbestånd samt att för »äldre försäkringar» stadgas en kategoriklyvning mellan krigsdeltagare och andra, vilken saknar motsvarighet vid övriga försäkringar. Kommitterade fortsätta:

Detta system kan icke undgå att vålla stora administrativa svårigheter. Då försäkringsbolagen måste räkna med en synnerligen begränsad tillgång på personal under krig och det även i övrigt genom förstörelse av maskiner, register och andra handlingar kan uppkomma allvarliga störningar, är den stora administrationsbördan ägnad att väcka allvarliga farhågor. De olika materiella reglerna för försäkringsbestånd från olika tider måste vidare för allmänheten komma att framstå såsom godtyckliga eller i allt fall synnerligen svårförklarliga.

För att åstadkomma en ändring till det bättre i denna del är till en början angeläget, att försäkringar enligt 1939 års villkor bringas att i förevarande hänseende såvitt möjligt överensstämma med övriga försäkringar. 1939 års krigsvillkor torde få anses vara för försäkringstagarna väsentligt ogynnsammare än 1941 års krigsvillkor. En likriktning av krigsvillkoren mellan försäkringar enligt 1939 års grunder och övriga försäkringar låter sig icke göra utan lagstiftning. En utvidgning av 1940 års lag till försäkringar enligt 1939 års villkor skulle emellertid med bibehållande av lagens uppställning i övrigt bliva mycket otymplig. Kommitterade ha därför letts in på tanken, att åt lagen borde givas en mera principiell utformning i syfte att såvitt möjligt vinna överensstämmelse i krigsvillkoren för alla grupper av försäkringar. För denna lösning talar även, att vissa av de bestämmelser i lagen som gälla »äldre försäkringar» synas vara i behov av jämkning. Bland annat må nämnas att kategoriklyvningen mellan »krigsdeltagare» och andra, som ursprungligen ansågs nödvändig på grund av vissa rättsliga överväganden, efter den omarbetning, som i vederbörande departement verkställdes av livförsäkringskommitténs förslag, icke längre är principiellt genomförd. Enligt kommitterades uppfattning torde numera allmän förståelse kunna påräknas för det berättigade i att upphäva den åtskillnad, som lagen alltjämt gör mellan »krigsdeltagare» och andra. Även vissa andra ändringar synas påkallade.

Den föreslagna lagen syftar, enligt vad de kommitterade uttalat, till att åstadkomma en väsentlig förenkling och att skipa rättvisa mellan olika försäkringstagare. För att den önskvärda enkelheten skulle kunna vinnas hade försäkringsbolagen ansetts böra åtaga sig vissa nya förpliktelser. I redaktionellt hänseende hade eftersträfvats att göra lagen mera lättläst och överskådlig.

I det följande lämnas en redogörelse för de viktigaste nyheter, som kommitterades förslag i olika avseenden innebär i förhållande till nu gällande bestämmelser.

Krigsskyddets storlek. Fördelning av krigsskyddet på flera försäkringar.

För »äldre försäkringar» regleras krigsskyddet i 4 § 1940 års lag. Detta lagrum sätter ur kraft villkor, enligt vilket försäkringsgivaren kan bli fri från ansvarighet på den grund, att den försäkrade under krigstillstånd tjänstgjort vid eller eljest åtföljt svenska krigsmakten, eller emedan försäkringsfallet har samband med krigstillstånd. Sådant förbehåll får alltså icke åberopas. Den begränsningen stadgas emellertid i lagen, att det belopp, för vilket förbehållet icke må åberopas, ej får överstiga återköpsvärdet med mer än 200,000 kronor av risksumman. Överstiger risksumman 200,000 kronor, kan förbehållet alltjämt åberopas i fråga om den överskjutande delen. För denna del är alltså försäkringsgivaren alltjämt fri från ansvar, i den mån nämnda förbehåll innebär ett dylikt fritagande. Om t. ex. den, å vilken försäkringen tagits, stupar i fält, gäller förbehållet för vad som av risksumman överstiger 200,000 kronor. Om däremot försäkringsfallet inträffar under andra omständigheter än som avses med förbehållet, skall även den del av risksumman, som överskjuter 200,000 kronor, utgå i sin helhet.

Enligt de krigsvillkor, som infördes hösten 1939, omfattar försäkringsgivarens ansvar för s. k. krigsdödsfall högst 50,000 kronor av försäkringssumman — utan hänsyn till eventuellt förefintliga »äldre försäkringar» å samma person — jämte återköpsvärdet för överskjutande försäkringssumman. Detta innebär å ena sidan, att den som tecknat försäkring till avsevärt större belopp enligt 1939 års villkor icke erhåller krigsskydd för större del än nyss nämnts, samt å andra sidan att, om å samma person tecknats såväl »äldre försäkring» som försäkring enligt 1939 års villkor, krigsskydd kan åtnjutas till högre belopp än 200,000 kronor.

Enligt 1941 års villkor gäller samma belopp för krigsskyddet som enligt 1940 års lag. Vid bestämmande av beloppet skall i princip avräknas det belopp, som å samma person tecknats genom »äldre försäkring» eller genom försäkring enligt 1939 års villkor. Härav framgår, att 1941 års villkor i princip icke stadga högre krigsskyddad risksumma än 200,000 kronor.

Kommitterade hava funnit det synnerligen angeläget att åstadkomma enhetlig behandling av krigsansvarigheten, vare sig försäkringsavtalet utgör »äldre försäkring» eller slutits enligt 1939 års eller 1941 års villkor. För allmänheten måste det — framhålla kommitterade — te sig mycket egendomligt, om den ena försäkringstagaren vore krigsskyddad för allenast 50,000 kronor, oaktat försäkringssumman vore betydligt större, medan den andre vore krigsskyddad för det reguljära maximibeloppet 200,000 kronor. För att krigsförsäkringen skulle kunna omfattas med förtroende måste enkla och lättfattliga linjer följas, som allmänheten kunde kontrollera utan att vara insatt i ett större antal detaljerade bestämmelser, som med endast korta mellanrum ersatt varandra. Olikheter i nyssnämnda hänseende vållade dessutom försäkringsgivarna betydande administrativa svårigheter. Kommitterade hava

därför föreslagit en principiellt hållen bestämmelse, som icke är inskränkt till »äldre försäkringar». Den omfattar sålunda även försäkringar enligt 1939 års och 1941 års villkor liksom försäkringar enligt framtida villkor. För samtliga fall skall enligt kommitterades förslag gälla, att försäkringsgivarens krigsansvarighet skall omfatta, förutom återköpsvärdet, högst 200,000 kronor av risksumman för dödsfall eller invaliditet (*krigsskyddad risksumma*). Risksumman räknas särskilt för dödsfall och särskilt för invaliditet.

För det fall, att å samma person meddelats flera »äldre livförsäkringar» av en eller flera försäkringsgivare, stadgas i 4 § 1940 års lag att, om ej Konungen annorlunda förordnar, för bestämmandet av försäkringarnas krigsskyddade del deras risksummor skola sammanläggas. Hava flera försäkringar enligt 1941 års villkor meddelats å samma person, gäller likaledes i princip, att för bestämmandet av deras krigsskyddade del risksummorna skola sammanläggas. Krigsskyddets begränsning enligt 1939 års villkor hänför sig till sammanlagda försäkringssumman för försäkringar, som enligt dessa villkor meddelats å samma person.

Enligt kommitterades förslag, vilket även i nu berörda hänseende har enhetliga regler för de olika grupperna av livförsäkringar, skall krigsskyddet, liksom enligt 1940 års lag, i princip bestämmas med hänsyn till försäkringarnas sammanlagda risksummor. Principen har i förslaget utsträcktts att gälla jämväl invaliditetsförsäkringar, dock att risksummorna för sådana försäkringar skola sammanläggas för sig.

I 1940 års lag stadgas vidare, att sammanlagda krigsskyddade risksumman för flera försäkringar, där ej annat avtalats, skall fördelas på de olika försäkringarna i förhållande till dessas risksummor. Enligt 1939 års villkor gäller åter, att tidigare meddelad försäkring åtnjuter krigsskydd framför senare meddelad. 1941 års villkor bestämma, att totala krigsskyddade risksumman för försäkringar å en person skall fördelas å försäkringarna i förhållande till risksummorna, där ej annat avtalats. Vidare stadgas att, om jämväl »äldre livförsäkring» eller livförsäkring enligt 1939 års villkor finnes å samma person, den krigsskyddade risksumman för försäkring enligt 1941 års villkor begränsas ytterligare så, att den jämte den krigsskyddade risksumman å sådan tidigare meddelad livförsäkring icke överstiger 200,000 kronor.

Kommitterade hava framhållit, att sålunda för närvarande ej mindre än tre principer vore för olika fall i kraft, när det gällde att bestämma, vilka försäkringar som vore krigsskyddade, då sammanlagda risksumman överstege maximibeloppet för krigsskydd. Vad särskilt anginge pro-rata-regeln medförde den bland annat den olägenheten, att en omräkning måste ske för varje gång någon försäkring upphörde eller förändrades till beloppet. En förenkling vore behövlig. Kommitterade hava i sådant syfte föreslagit en för alla hithörande grupper av försäkringar gemensam regel av innehåll, att tidigare meddelad försäkring skall åtnjuta krigsskydd framför senare meddelad. En sådan regel stode — yttra kommitterade vidare — säkerligen bäst i överensstämmelse med vad allmänheten funne naturligt och riktigt. Därmed underlättades också kontrollen över att misstag vid utbetalning ej ägde rum.

Emellertid borde möjlighet till avvikelse finnas. Sådan avvikelse kunde beträffande nu gällande bestämmelser ske genom avtal, varmed torde åsyftas avtal mellan försäkringstagaren och försäkringsgivaren. Det kunde ifrågasättas, om en så enkel regel vore tillfyllest. Man syntes här vara nödsakad att räkna med ett flertal kombinationer, som icke lämpligen borde upptagas i lag. Kommitterade hava därför föreslagit, att det skall ankomma på Konungen att medgiva avvikelse och att bestämmelser härom skola intagas i grunder för tillämpning av den nu föreslagna lagen. I dessa grunder borde — framhålla kommitterade — medgivas, att frågan i lämplig omfattning finge regleras genom avtal.

Bestämmelserna om försäkringsgivares krigsansvarighet skola vara tvingande i det hänseendet, att förbehåll med avseende å krigstillstånd, enligt vilket försäkringsgivaren kan — under annan förutsättning än i fredstid — helt eller delvis bliva fri från ansvarighet i angiven omfattning, skall vara utan verkan.

Försäkringsinspektionen har förklarat sig finna de föreslagna förenklingarna välbetänkta och värda allt beaktande.

Föredragande departementschefen, statsrådet Eriksson, har icke framställt någon erinran mot vad de kommitterade enligt vad ovan anförts föreslagit.

Utbetalning av krigsskyddat försäkringsbelopp.

Beträffande »äldre försäkring» stadgas i 7 § av 1940 års lag, att vid krigsdödsfall eller fall av krigsinvaliditet å försäkringen i vanlig ordning skall betalas — därest Konungen ej medgivit förhöjning — ett belopp motsvarande återköpsvärdet, ökat med hälften av risksumman, dock högst med 50,000 kronor. Enligt 1939 års villkor skall av den krigsskyddade försäkringssumman — högst 50,000 kronor jämte återköpsvärdet för eventuellt överskjutande försäkringssumma — i vanlig ordning utbetalas hälften, dock lägst återköpsvärdet. Enligt 1941 års villkor gäller en särskild bestämmelse för försäkringar enligt s. k. svaga tariffer¹ av innebörd, att å dem skall i vanlig ordning betalas, förutom återköpsvärdet, en fjärdedel, dock högst 25,000 kronor, av den krigsskyddade risksumman. För andra försäkringar enligt 1941 års villkor gäller, att i vanlig ordning skall betalas återköpsvärdet samt hälften, dock högst 50,000 kronor, av den krigsskyddade risksumman. Med avseende å utgivande av försäkringsbelopp, som ej utbetalats i vanlig ordning, gäller i fråga om »äldre försäkringar» och försäkringar enligt 1941 års villkor, att beloppet ej må utgivas förrän krigspremien fastställts och att, om så erfordras, betalningen må uppskjutas ytterligare högst ett år. I

¹ Under denna beteckning brukar man sammanföra vissa slag av livförsäkringar, som utmärkas av att de icke alls eller endast i ringa mån föranleda fondbildning, nämligen a) korttidsförsäkring, b) försäkring med naturlig premie och c) försäkring med lägre premie under vissa år, för vilken den högre premien icke börjat erläggas.

1939 års villkor stadgas, att betalning av det belopp av försäkringssumman, som kan komma att utgå utöver vad som utbetalats i vanlig ordning, skall verkställas senast två år efter det krigstillståndet upphört.

Kommitterades förslag upptager i förevarande hänseende för samtliga försäkringsgrupper enhetliga regler av i huvudsak samma innehåll som de, vilka nu enligt 1940 års lag gälla för »äldre försäkringar». Möjligheten till avvikelse från lagens föreskrifter har dock utvidgats genom att uttrycket »där-est Konungen ej medgivit förhöjning» utbytt mot »därest Konungen ej an-norlunda förordnar». Av kommitterades motiv framgår, att avsikten med ändringen är att möjliggöra ej blott en höjning utan även en sänkning av det belopp, som skall utbetalas i vanlig ordning. Kommitterade hava såsom sin mening uttalat, att en sänkning vore erforderlig beträffande försäkringar enligt svaga tariffer; för dem borde — i överensstämmelse med vad 1941 års villkor innehålla beträffande sådana försäkringar — i grunderna stadgas att, utöver återköpsvärdet, en fjärdedel av krigsskyddade risksumman, dock högst 25,000 kronor, skulle utbetalas i vanlig ordning.

För det fall, att flera »äldre livförsäkringar» tagits å samma person, gäller enligt 7 § 1940 års lag, att det belopp, som skall betalas i vanlig ordning, skall bestämmas med hänsyn till sammanlagda risksumman. Vad som av denna utbetalas i vanlig ordning skall fördelas på försäkringarna i förhållande till de krigsskyddade risksummorna. Enligt 1939 års villkor skall det belopp, som skall utbetalas i vanlig ordning, bestämmas med hänsyn till sammanlagda krigsskyddade försäkringssumman för försäkringar, som tecknats enligt dessa villkor. Någon särskild föreskrift för det fall, att krigsskyddet — som enligt ifrågavarande villkor tillkommer tidigare meddelad försäkring framför senare meddelad — omfattar flera försäkringar, finnes icke, men det torde vara avsett att det belopp, som utöver återköpsvärdena skall utbetalas i vanlig ordning, skall fördelas på försäkringarna i förhållande till de krigsskyddade försäkringssummorna i den mån dessa icke ingå i återköpsvärdena. Enligt 1941 års villkor gäller som nämnts, att vid krigsdödsfall skall i vanlig ordning utom återköpsvärdet betalas hälften eller i vissa fall en fjärdedel av den krigsskyddade risksumman, dock högst 50,000 resp. 25,000 kronor. Hava å samma person flera livförsäkringar meddelats enligt 1941 års eller tidigare villkor, av en eller flera försäkringsgivare, begränsas utbetalningen ytterligare så, att alla utbetalningar i vanlig ordning av risksumma sammanlagda uppgå till högst 50,000 kronor. Vad i vanlig ordning betalas för försäkringar enligt 1941 års villkor fördelas på de olika försäkringarna i förhållande till det belopp, som skulle hava betalats, därest sistnämnda begränsningsregler ej behövt tillämpas.

Även i nu berörda hänseende ansluter sig kommitterades förslag till 1940 års lag, i det att förslaget upptager för samtliga försäkringsgrupper avsedda bestämmelser av innebörd att, om flera försäkringar meddelats å samma person, det belopp, som skall betalas i vanlig ordning, skall bestämmas med hänsyn till sammanlagda risksumman samt att vad som i vanlig ordning utbetalas av denna skall fördelas efter försäkringarnas krigsskyd-

dade risksummor. Bestämmelserna skola gälla även invaliditetsförsäkringar, dock att risksummorna för sådana försäkringar skola sammanläggas för sig. Kommittéerade hava i detta sammanhang uttalat, att de administrativa svårigheter, som det nu bestående systemet skulle medföra, så gott som helt undvekes genom vad kommitterade föreslagit därom, att tidigare meddelad försäkring skall åtnjuta krigsskydd framför senare meddelad, vadan bestämmelserna om betalning i vanlig ordning i de nya grunderna kunde bliva mycket enkla.

Försäkringsinspektionen har uttalat sin anslutning till de förenklingar, som kommitterades förslag i förevarande del innebär.

Föredragande departementschefen har funnit förslaget i denna del icke föranleda någon saklig erinran.

Krigsansvarighetens finansiering.

För »äldre försäkringar» gälla enligt 13 § 1940 års lag med avseende å täckning av överkostnaden — det belopp, varmed de sammanlagda krigsskyddade risksummorna för inträffade försäkringsfall, som omfattas av krigsansvarigheten, överstiga summan av de på tiden för krigstillståndet belöpande riskpremierna — följande regler. I första hand skall överkostnaden täckas till hälften genom krigspremier och till hälften genom tillskott från försäkringsgivaren. Såväl krigspremierna som tillskottet äro emellertid på visst sätt maximerade. Förslår icke sammanlagda beloppet av de krigspremier, som kunna uttagas, till täckande av halva överkostnaden, skall återstoden täckas genom att, med iakttagande av i lagen stadgade begränsningar, försäkringsgivarens tillskott höjes. På motsvarande sätt skall, om det högsta belopp, varmed försäkringsgivaren må bidra, icke förslår till täckande av halva överkostnaden, återstoden täckas genom att, med iakttagande av i lagen stadgad begränsning, krigspremierna höjas. Förslår icke sammanlagda beloppet av de krigspremier, som må uttagas, och det tillskott, varmed försäkringsgivaren må bidra, till täckande av hela överkostnaden, skall återstoden täckas genom att sådana från utbetalning i vanlig ordning undantagna belopp inom försäkringarnas krigsskyddade del, som avse försäkrade, för vilka försäkringsfallet inträffat under tid, då de varit krigsdeltagare, eller föranletts av krigshandling under dylik tid, nedsättas med belopp, som stå i förhållande till de krigsskyddade risksummorna.

För försäkringar enligt 1939 års villkor gäller såsom huvudregel, att överkostnaden — liksom i fråga om »äldre försäkringar» — i första hand skall täckas till hälften genom krigspremier och till hälften genom tillskott från försäkringsgivaren. Därest brist i någotdera hänseendet uppstår, skall höjning av tillskottet respektive krigspremierna ske, likaledes enligt de för »äldre försäkringar» gällande reglerna. Förslår icke sammanlagda beloppet av de krigspremier och det tillskott, som med tillämpning av nämnda regler kunna uttagas, till täckande av hela överkostnaden, skall återstoden täckas genom proportionell ökning av krigspremierna.

De i förevarande avseende för försäkringar enligt 1941 års villkor gällande huvudreglerna skilja sig från reglerna för »äldre försäkringar» däri, att den nedsättning av innehållna försäkringsbelopp, som i sista hand skall tillgripas, skall drabba krigsdeltagare och andra försäkrade lika.

Kommitterades förslag överensstämmer med avseende på huvudreglerna för överkostnadens täckning — vilka enligt förslaget äro gemensamma för de olika försäkringsgrupperna — med vad som för närvarande gäller för försäkringar enligt 1941 års villkor. Den i 1940 års lag i visst avseende bibehållna kategoriklyvningen mellan krigsdeltagare och andra försäkrade har alltså helt övergivits. Kommitterade hava härutinnan hänvisat till vad de anfört om de förhållanden, som föranlett lagförslagets utarbetande, varjämte de till ytterligare motivering av sin ståndpunkt yttrat:

Kostnaden för krigsansvarigheten kan i vad rör försäkringstagarens bidrag täckas antingen genom krigspremier eller genom nedsättning av försäkringarna eller genom bådadera. Gällande lag medger, att den del av kostnaden, som kan uttagas genom krigspremier, må fördelas lika på krigsdeltagare och andra. Lagrådet framhöll vid sin granskning av 1940 års förslag, att den ledande synpunkten borde vara, att en ordning skapades som under rådande förhållanden bäst överensstämde med rättvisa och billighet. Därest det därvid funnes lämpligt att i anslutning till vad försäkringsinspektionen föreslagit i större eller mindre utsträckning likställa alla försäkringsavtal, syntes en sådan behandling enligt lagrådets mening icke möta större betänkligheter av rättslig natur än en kategoriklyvning i enlighet med livförsäkringskommitténs förslag. Härav framgår, att något rättsligt hinder icke torde föreligga mot att den kostnad, som bör bestridas av försäkringstagarna på annat sätt än genom krigspremier, genom nedsättning slås ut lika på krigsdeltagare och andra.

Kommitterade vilja också något närmare beröra innebörden av den i lagen stadgade kategoriklyvningen. Till en början är det självklart, att den nedsättning av risksummorna, som kan behövas, blir väsentligt större för de enskilda försäkringstagarna, om all nedsättning skall drabba krigsdeltagare, än om nedsättningen drabbar alla lika. Att krigsdeltagarnas börda lättas är, synes det, ett humanitärt och socialt trängande önskemål. Vidare bör framhållas, att om än icke alla så dock det stora flertalet av försäkringstagarna äro potentiella »krigsdeltagare». Det är ofta endast en tillfällighet, att en försäkringstagare icke blir krigsdeltagare i lagens mening. Man behöver endast tänka på dem, som på grund av en viktig befattning erhålla uppskov med krigstjänst. Dessa vapenföra ha ju haft och kunna alltjämt ha att räkna med krigstjänst. Alltså innebär 1940 års lag även för dem ett trygghets-tillskott, låt vara att den risk, som lagen täcker, kanske icke under kriget blir aktuell för dem. De böra rimligen bidra till kostnaden för detta trygghetstillskott på samma sätt som de, för vilka det blivit aktuellt att gå ut i kriget. Dessa uppskovsberättigade stanna för övrigt ofta kvar i arbete inom fabriker, där dödsrisken är särskilt stor genom fara för bombning. Om de dödas vid bombanfall, är dödsfallet enligt lagens distinktion civilt och de bliva bättre ställda än de, som stupat i den egentliga stridslinjen. I övrigt böra även hemvärnsmän och lottor liksom andra frivilliga vid krigsmakten särskilt ihågkommas i detta sammanhang. Inom industrien uttagas t. ex. verkshemvärnsmän till skydd för anläggningen. Om dessa utvalda komma att i sin tjänst, mitt ibland kamraterna vid företaget, dödas t. ex. genom en bomb, äro de nu sämre ställda än de, som icke behövt uttagas eller icke ansetts lämpade att uttagas till hemvärnstjänst. Bombrisken var dock den-

samma för alla. Det skulle kunna verka menligt på rekryteringen av hemvärnsmän och andra frivilliga, om det bleve bekant att lagen intager denna ståndpunkt.

Krigspremie för »äldre försäkring» må enligt 8 § 1940 års lag icke överstiga en tjugondel av den högsta krigsskyddade risksumma som gällt under krigstillståndet. Samma begränsning gäller för krigspremie för försäkring enligt 1941 års villkor, under det att däremot — såsom framgår av vad förut anförts — huvudreglerna för krigsansvarighetens finansiering i fråga om försäkringar enligt 1939 års villkor icke innefatta någon begränsning av krigspremiens storlek. Kommitterades förslag överensstämmer i detta hänseende med 1940 års lag.

I fråga om försäkringsgivares tillskottsplikt vid »äldre försäkringar» stadgas i 6 § 1940 års lag den begränsningen, att försäkringsgivaren ej är skyldig att tillskjuta större belopp än som, utan att tryggheten för gällande försäkringsavtal äventyras eller enskilda försäkringstagares rätt förnärmas, kan tagas i anspråk genom anlåtande av såväl tillgängligt som för tio år enligt av Konungen meddelade bestämmelser förutberäknat överskott å försäkringsgivarens rörelse samt frigöras genom nedsättning av utjämningsreserv, vinstfonder, säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv. Med sålunda angivna överskotts- och fondmedel avses endast vad som av dessa medel belöper på krigsskyddad del av ifrågavarande försäkringar. Huvudreglerna rörande krigsansvarighetens finansiering vid försäkringar enligt 1939 års och 1941 års villkor hänvisa beträffande försäkringsgivarens tillskottsplikt till 1940 års lag. I kommitterades förslag hava lagens bestämmelser i denna del upptagits utan någon ändring i sak.

De i det föregående återgivna reglerna för krigsansvarighetens finansiering vid »äldre försäkringar» äro gemensamma för alla försäkringar, tillhörande denna kategori. (Här avses endast livförsäkringar, meddelade av de egentliga livförsäkringsbolagen, och bortses sålunda från livförsäkringar, meddelade av bolag, vilkas rörelse i huvudsak omfattar livränteförsäkring — SPP m. fl. — ävensom från invaliditetsförsäkringar.) Beträffande vissa försäkringar enligt 1939 års och 1941 års villkor gälla däremot i detta hänseende bestämmelser, som avvika från de huvudregler, för vilka redogörelse lämnats i det föregående.

Beträffande försäkringar enligt 1939 års villkor gälla sålunda särskilda bestämmelser för försäkringar, som vid krigstillståndets inträdande varit i kraft kortare tid än fem år. Enligt 1941 års villkor gälla särskilda bestämmelser om krigsansvarighetens finansiering för försäkringar enligt svaga tariffer samt andra försäkringar, vilka vid krigstillståndets inträdande varit i kraft kortare tid än fem år.

Kommitterades förslag upptager i förevarande hänseende särskilda bestämmelser för försäkringar enligt svaga tariffer och försäkringar, som vid krigstillståndets inträdande icke varit i kraft fem år. Bestämmelserna skola tillämpas på försäkringar av ifrågavarande kategorier, meddelade enligt 1939 års eller 1941 års villkor, men däremot icke på »äldre försäkringar».

Försäkringsinspektionen har — med erinran om att inspektionen under förarbetena till 1940 års lag vid flera tillfällen kraftigt förordat borttagandet av all kategoriklyvning mellan krigsdeltagare och andra försäkrade — förklarat sig utan tvekan tillstyrka den ändring, kommitterade härutinnan föreslagit. Jämväl till de övriga förenklingar, som förslaget i nu berörda avseenden innebär, har inspektionen uttalat sin anslutning.

Föredragande departementschefen har i denna del anført:

»Övertygande skäl hava enligt min mening förebragts för att kategoriklyvningen mellan krigsdeltagare och andra försäkrade bör helt avskaffas. Även de övriga ändringar i fråga om krigsansvarighetens finansiering, som förslaget innebär i förhållande till vad som för närvarande gäller, synas vara väl motiverade. Jag anser mig dock böra föreslå, att de särskilda bestämmelserna om försäkringar enligt svaga tariffer och försäkringar, som vid krigstillstånd inträdande varit i kraft kortare tid än fem år, skola utgå ur lagen för att i stället införas i de nya grunder, som bliva erforderliga.»

Beträffande förslagens detaljer får utskottet hänvisa till sid. 23—47 i propositionen.

Lagrådet har beträffande det till lagrådet remitterade förslaget föreslagit vissa ändringar. Vad lagrådet sålunda föreslagit har beaktats i propositionen.

Därjämte har lagrådet, vad angår 7 § i förslaget, ifrågasatt, huruvida icke även aktie- eller garantikapitalet samt i förekommande fall reservfonden och utjämningsfonden borde få tagas i anspråk för att undvika nedsättning i sådana fall där försäkringsgivaren enligt försäkringsavtalet är skyldig att utgiva full försäkringssumma. Då ej oväsentliga svårigheter torde möta att närmare angiva, under vilka förutsättningar och i vilken omfattning försäkringsgivarens ifrågavarande tillgångar borde kunna tagas i anspråk samt spörsmålet icke torde vara av den vikt, att lagförslagens godtagande vore beroende av om det löstes i den ena eller andra riktningen, fann sig lagrådet — i saknad av närmare utredning på denna punkt — emellertid kunna stanna vid allenast det uttalandet, att frågan syntes böra göras till föremål för ytterligare undersökning.

Föredragande departementschefen ansåg sig icke böra förordna någon ändring i förslaget med anledning av lagrådets yttrande i denna del.

Vid granskning av det föreliggande lagförslaget har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet får därför hemställa,

Utskottet.

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 20 maj 1943.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Linder, Wistrand, Olof Carlsson, Roos**, *Sten, Holstenson* och *Carl Eric Ericsson**;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, fröken *Andersson*, herrar *Pettersson* i Hällbacken*, *Cruse, Holm*, fru *Johansson*, herrar *Larsson* i Östersund och *Hedlund* i Rådom*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.